

Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини
Факультет соціальної та психологічної освіти
Кафедра психології

«Затверджую»
Завідувач кафедри
Олександр САФІН
«15» серпня 2024 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ОК 14 ПСИХОЛОГІЯ

Галузь знань: 01 Освіта/Педагогіка
Спеціальність: 013 Початкова освіта
Освітня програма: Початкова освіта

Умань - 2024 рік

Робоча програма з навчальної дисципліни «Психологія» для здобувачів освітньої програми: Початкова освіта спеціальності 013 Початкова освіта першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

Розробник:
Якимчук Борис Андрійович, кандидат психологічних наук, професор кафедри психології
 (Борис ЯКИМЧУК)

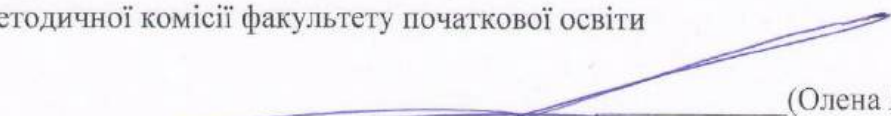
Робочу програму погоджено

Гарант освітньої програми «Початкова освіта»
 (Людмила РОЄНКО)

Робочу програму розглянуто та затверджено на засіданні кафедри психології
Протокол № 1 від «15» серпня 2024 року

Завідувач кафедри психології
 (Олександр САФІН)

Робочу програму розглянуто та затверджено на засіданні науково-методичної комісії факультету початкової освіти
Протокол № 1 від «16» серпня 2024 року

Голова науково-методичної комісії факультету початкової освіти
 (Олена ЯЦУК)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика дисципліни за формами навчання	
	очна (денна/вечірня)	заочна
Вид дисципліни (обов'язкова чи вибіркова)	обов'язкова	
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська	
Загальний обсяг у кредитах ЄКТС / годинах	7/210	7/210
Курс	1	1
Семестр	1,2	1,2
Кількість змістових модулів	5	5
Обсяг кредитів із розподілом за семестрами	I сем. – 3 кред. II сем. – 4 кред.	I сем. – 3 кред. II сем. – 4 кред.
Обсяг годин, у тому числі:	210	210
Аудиторні:	106	22
Лекційні	50	12
Семінарські / Практичні	56	10
Лабораторні		
Самостійна робота	84	168
Індивідуальні завдання	20	20
Форма семестрового контролю	1 семестр – залік 2 семестр – екзамен	1 семестр – залік 2 семестр – екзамен

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета: Сформувати в студентів поняття про психологічну науку та психологічне пізнання, його специфіку, рівні, методи; місце психології в системі наук; основні тенденції розвитку сучасної психології; основні категорії і принципи загальної психології; вітчизняні та зарубіжні теорії та концепції психічної діяльності людини. Ознайомити майбутніх педагогів загальноосвітніх навчально-виховних закладів з віковою та педагогічною психологією як наукою, яка вивчає особливості психічного розвитку особистості на етапах її онтогенезу, розкрити теоретичне і практичне значення вікової та педагогічної психології, сформувати знання, уміння, навички, які необхідні в подальшій педагогічній діяльності. Сприяти формуванню наукового та національного світогляду студента.

Завдання навчальної дисципліни полягають у розкритті загальних питань психології, з'ясуванні закономірностей психічних процесів, психічної діяльності, емоційно-вольової сфери особистості та індивідуальних особливостей особистості, висвітленні питань

психології спілкування, вікових особливостей, провідного виду діяльності особистості, поняття вікової кризи та ін.

3. Компетентності та результати навчання за освітньою програмою

У результаті вивчення навчальної дисципліни студенти набувають такі компетентності:

ЗК-4. Здатність працювати в команді.

ЗК-5. Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

СК-4. Здатність управляти власними емоційними станами, налагоджувати конструктивну та партнерську взаємодію з учасниками освітнього процесу, формувати мотивацію здобувачів початкової освіти до навчання та організувати їхню пізнавальну діяльність.

СК-6. Здатність до організації освітнього процесу в початковій школі з урахуванням вікових та індивідуальних особливостей молодших школярів, розвитку в них критичного мислення та формування ціннісних орієнтацій.

СК-8. Здатність до збору, інтерпретації та застосування даних у сфері початкової освіти із використанням методів наукової діяльності до формування суджень, що враховують соціальні, наукові та етичні аспекти.

СК-12. Здатність доносити до фахівців і нефахівців інформацію, ідеї, проблеми, рішення, власний досвід та аргументувати їх на засадах партнерської взаємодії в умовах початкової школи.

СК-15. Здатність до розвитку та виховання учнів початкової школи як суб'єктів освітнього процесу через знання та розуміння фундаментальних основ психологічної та педагогічних наук.

Результати навчання:

РН 7. Планувати й здійснювати освітній процес з урахуванням вікових та індивідуальних особливостей молодших школярів, забезпечувати розвиток пізнавальної діяльності учнів, формувати в них мотивацію до навчання.

РН 8. Організувати конструктивну та партнерську взаємодію з учасниками освітнього процесу початкової школи, використовувати практики самозбереження психічного здоров'я, усвідомленого емоційного реагування.

РН 11. Збирати, інтерпретувати та застосовувати дані у сфері початкової освіти із використанням методів наукової діяльності.

РН 13. Організувати освітній простір з дотриманням принципів універсального дизайну, безпечно проектувати навчальні осередки у класі спільно з молодшими школярами з урахуванням їхніх вікових особливостей, інтересів і потреб, забезпечувати дотримання вимог безпеки життєдіяльності, санітарії та гігієни, створювати психологічно комфортні умови освітнього процесу.

РН 16. Використовувати основні техніки спілкування з дорослими людьми, різні форми та засоби комунікації з батьками, колегами, іншими фахівцями з метою підтримки здобувачів у освітньому процесі початкової школи, керувати педагогічним і професійним розвитком осіб та груп.

4. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Вступ до психології

Тема 1. Предмет, завдання, методи та структура психології

Визначення психології як науки. Значення і завдання сучасної психології. Структура сучасної психологічної науки. Сучасна психологія та її місце в системі наук. Аналіз напрямків зарубіжної психології. Історія розвитку психологічної науки в Україні. Методи

психології.

Тема 2. Проблема і природа психічного.

Поняття про психіку. Основні положення про психіку. Мозок і психіка. Основні блоки мозку. Психіка і свідомість. Структура свідомості. Несвідомі психічні явища. Механізми психологічного захисту.

Тема 3. Психологія особистості

Поняття про особистість в психології. Поняття про інтереси та їх види. Переконавання та ідеали особистості. Поняття про установку. Цілі особистості та рівні її домагань. Самооцінка та Я-концепція особистості

Тема 4. Психологія груп

Поняття про групи, їх класифікація. Диференціація в групах і колективах, рівні розвитку групи. Методи вивчення міжособистісних стосунків в групі (соціометрія та референтометрія). Лідерство в групах і колективах. Лідерство та керівництво. Типи лідерів. Міжособистісні стосунки в групах, їх якісна відмінність. Колективістичне самовизначення, ідентифікація, згуртованість та референтність групи.

Тема 5. Психологія спілкування

Поняття про спілкування. Значення спілкування в розвитку особистості. Вербальні та невербальні засоби спілкування. Комунікативна, інтерактивна та перцептивна функції спілкування. Рефлексія, ідентифікація, стереотипізація. Сміслові бар'єри спілкування. Педагогічне спілкування, умови його ефективності. Соціальнопсихологічний тренінг спілкування.

Тема 6. Діяльність

Потреба як джерело активності. Відмінності діяльності людини від активності тварин. Загальні властивості діяльності. Структурв діяльності. Поняття про вміння, навички, звички. Характеристика видів діяльності людини.

Змістовний модуль 2. Пізнавальні психічні процеси

Тема 7. Увага

Поняття про увагу, її фізіологічна основа. Вчення І.М.Сеченова, І.П.Павлова, О.О.Ухтомського, Д.Є.Хомської про природу уваги. Види уваги. Мимовільна, довільна та післядовільна увага. Зовнішня та внутрішня увага. Індивідуальна, групова та колективна увага. Властивості уваги: зосередженість, коливання, переключення, відвертання, обсяг, розподіл, стійкість та розсіяність уваги. Розвиток і виховання уваги в учнів. Уважність як властивість особистості. Неуважність та її причини.

Тема 8. Відчуття і сприймання

Поняття про відчуття та сприймання, властивості сприймань: предметність, цілісність, структурність, константність, осмисленість. Рефлекторна природа відчуттів та сприймань. Рецептори і аналізатори. Загальні властивості відчуттів: якість, інтенсивність (сила), тривалість і просторова локалізація відчуттів. Закономірності відчуттів: пороги чутливості, адаптація, післядія, взаємодія. Спрямованість особистості і сприймання. Аперцепція. Об'єктивні умови сприймання. Класифікація відчуттів та сприймань, їх види. Зорові ілюзії. Удосконалення відчуттів у результаті вправ та трудової діяльності. Компенсаторні можливості в галузі відчуттів.

Тема 9. Пам'ять

Поняття про пам'ять. Суспільно-історичний характер пам'яті. Теорії пам'яті. Види пам'яті. Загальна характеристика процесів пам'яті. Індивідуальні відмінності в процесах пам'яті.

Тема 10. Мислення

Поняття про мислення. Мислення і чуттєве пізнання. Мислення і мова. Соціальна природа мислення. Фізіологічні основи мислення. Форми мислення: поняття, судження та умовиводи. Формування понять у процесі навчання. Мисленнєві операції та їх характеристика. Аналіз, синтез, порівняння, конкретизація, абстрагування, узагальнення,

класифікація та систематизація. Мислення і розв'язування задач. Види мислення і його індивідуальні особливості.

Тема 11. Уява

Поняття про уяву. Зв'язок уяви з об'єктивною дійсністю. Фізіологічне підґрунтя уяви. Уява і органічні процеси. Процес створення образів уяви. Різновиди уяви. Уява і особистість.

Змістовний модуль 3. Емоційно-вольова сфера особистості

Тема 12. Емоції і почуття

Поняття про емоційне реагування. Види емоційного реагування. Фізіологічні основи емоцій. Роль емоцій в житті людини. Характеристика різних емоцій. Емоційні властивості людини. Загальне уявлення про почуття. Характеристика різних почуттів.

Тема 13. Воля

Поняття вольової дії. Співвідношення імпульсивних, усвідомлених, довільних і вольових дій. Основні функції вольової дії. Вольове зусилля. Структура простого і складного вольового акту. Поняття вольові якості особистості. Склад вольових якостей. Структура і загальні характеристики вольових якостей. Класифікації вольових якостей. Загальна характеристика основних вольових якостей особистості.

Змістовний модуль 4. Психічні властивості

Тема 14. Характер

Поняття про характер. Вияв характеру. Структура і риси характеру, його цілісність. Характер і спрямованість особистості. Спадковість і характер. Зв'язок характеру і темпераменту. Формування характеру. Урахування особливостей характеру у індивідуальній та навчально-виховній роботі.

Тема 15. Темперамент

Поняття про темперамент. Фізіологічні механізми темпераменту. Типи темпераментів, їх психологічна характеристика. Основні властивості темпераменту: сенситивність, реактивність, активність, пластичність, ригідність, екстраверсія, інтроверсія, емоційна збудливість. Роль спадковості в походженні властивостей темпераменту. Проблема мінливості темпераменту. Роль темпераменту в трудовій і навчальній діяльності. Темперамент і індивідуальний стиль діяльності. Індивідуальний підхід до учнів з різними типами темпераменту.

Тема 16. Здібності

Поняття про здібності. Здібності, знання, уміння й навички. Характеристика видів здібностей. Загальні та спеціальні здібності. Структура здібностей: уважність, чутливість, спостережливість, кращі якості мислення, пам'яті, уяви, волі та почуттів. Структура спеціальних здібностей. Наукові, педагогічні, математичні, технічні, літературні, музичні та ін. здібності. Якісна і кількісна характеристика здібностей. Аналіз тестової методики. Визначення коефіцієнта розумової обдарованості. Умови розвитку здібностей в учнів.

Змістовний модуль 5. Загальні засади вікової психології. Психологія дитинства

Тема 17. Предмет, завдання та методи вікової психології та історія розвитку.

Визначення вікової психології як науки. Значення і завдання сучасної вікової психології. Галузі сучасної вікової психології. Зв'язок сучасної вікової психології з іншими науками. Методи психології. Виникнення і розвиток вікової психології.

Тема 18. Початок людського життя. Новонародженість. Немовлячий вік

Пренатальний розвиток. Початок психічного життя. Загальна характеристика новонародженого. Особливості кризи новонародженості. Вроджені форми психіки і поведінки новонародженої дитини. Психічний розвиток новонароджених. Характеристика фізичного розвитку дитини немовлячого віку. Соціальна ситуація розвитку немовляти та

провідний вид діяльності. Розвиток сенсорної сфери та мови немовляти. Основні новоутворення немовлячого віку. Криза першого року життя.

Тема 19. Особливості психічного розвитку в період раннього дитинства.

Загальна характеристика дитини в ранньому віці. Соціальна ситуація розвитку, сенситивний період, новоутворення раннього віку. Розвиток мови у дітей раннього віку. Характеристика провідного виду діяльності дітей раннього віку. Пізнавальні процеси дитини раннього віку. Характеристика кризи трьох років.

Тема 20. Психічний та особистісний розвиток дитини в дошкільному віці.

Соціальна ситуація розвитку в дошкільному віці. Провідна діяльність у дошкільному віці та її розвиток протягом періоду. Новоутворення дошкільного віку. Розвиток мовлення у дошкільному віці. Особливості сенсорного розвитку дошкільника. Розумовий розвиток дошкільника. Розвиток особистості дошкільника. Криза семи років. Психологічна характеристика готовності дошкільника до навчання в школі

Тема 21. Психологія молодшого школяра (зрілого дитинства).

Загальна характеристика розвитку молодшого школяра. Анатомо-фізіологічні можливості молодшого школяра. Адаптація дитини до навчання в школі. Соціальна ситуація розвитку. Провідна діяльність. Новоутворення молодшого шкільного віку. Розвиток особистості молодшого школяра. Розвиток спонукальної сфери молодшого школяра. Особливості пізнавальної сфери дітей молодшого шкільного віку.

Тема 22. Психічний та особистісний розвиток підлітків.

Загальна характеристика психічного і особистісного розвитку підлітка. Анатомофізіологічна перебудова організму підлітка та її вплив на його психологічні особливості та поведінку. Соціальна ситуація розвитку підлітка. Провідна діяльність підлітка. Психологічні новоутворення підліткового віку. Психологічні особливості розвитку особистості у підлітковому віці. Розвиток мотиваційної сфери підлітка. Пізнавальний розвиток у підлітковому віці. Педагогічно занедбані підлітки. Психологія важкої дитини, причини появи важких підлітків.

Тема 23. Психологія юнацького віку.

Загальні особливості ранньої юності. Розвиток самосвідомості в ранній юності. Розвиток спонукальної сфери особистості у період ранньої юності. Особливості спілкування у ранній юності. Особливості юнацького кохання, підготовка до сімейного життя. Розвиток пізнавальної сфери у ранній юності. Показники соціально-психологічної готовності випускника школи до самостійного життя. Загальні особливості зрілої юності.

5. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	очна (денна/вечірна)						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Модуль 1												
Змістовий модуль 1. Вступ до психології												
Тема 1. Предмет, завдання, методи та структура психології	6	2	2			2	8	2				6
Тема 2. Проблема і природа психічного	4		2			2	6					6
Тема 3. Психологія особистості	8	2	2			4	8					8
Тема 4. Психологія груп	8	2	2			4	10		2			8

Тема 5. Психологія спілкування	8	2	2		4	8	2			6
Тема 6. Діяльність	6		2		4	6				6
Разом за змістовим модулем 1	40	8	12		20	46	4	2		40
Змістовий модуль 2. Пізнавальні психічні процеси										
Тема 7. Увага	8	2	2		4	6				6
Тема 8. Відчуття і сприймання	4		2		2	6				6
Тема 9. Пам'ять	8	2	2		4	8		2		6
Тема 10. Мислення	8	2	2		4	10	2			8
Тема 11. Уява	6	2	2		2	6				6
Разом за змістовим модулем 2	34	8	10		16	36	2	2		32
Змістовий модуль 3. Емоційно-вольова сфера особистості										
Тема 12. Емоції і почуття	8	2	2		4	10	2			8
Тема 13. Воля	8	2	2		4	10		2		8
Разом за змістовим модулем 3	16	4	4		8	20	2	2		16
Змістовий модуль 4. Психічні властивості										
Тема 14. Характер	12	4	4		4	8				8
Тема 15. Темперамент	12	4	4		4	10		2		8
Тема 16. Здібності	12	4	4		4	10	2			8
Разом за змістовим модулем 4	36	12	12		12	28	2	2		24
Змістовний модуль 5. Загальні засади вікової психології. Психологія дитинства										
Тема 17. Предмет, завдання та методи вікової психології та історія розвитку	8	2	2		4	8				8
Тема 18. Початок людського життя. Новонародженість. Немовлячий вік	8	2	2		4	8				8
Тема 19. Особливості психічного розвитку в період раннього дитинства	8	2	2		4	8				8
Тема 20. Психічний та особистісний розвиток дитини в дошкільному віці	12	4	4		4	8				8
Тема 21. Психологія молодшого школяра (зрілого дитинства)	12	4	4		4	12	2	2		8
Тема 22. Психічний та особистісний розвиток підлітків	8	2	2		4	8				8
Тема 23. Психологія юнацького віку	8	2	2		4	8				8

Разом за змістовим модулем 5	64	18	18		28	60	2	2			56
Модуль 2											
ІНДЗ	20				20	20				20	
Усього годин	210	50	56		20	84	210	12	10	20	168

6. Теми семінарських/практичних занять

№ заняття	Тема заняття	Кількість годин	
		Очна (денна/вечірня) форма	Заочна форма
1	Предмет, завдання, методи та структура психології	2	
2	Проблема і природа психічного	2	
3	Психологія особистості	2	
4	Психологія груп	2	2
5	Психологія спілкування	2	
6	Діяльність	2	
7	Увага	2	
8	Відчуття і сприймання	2	
9	Пам'ять	2	2
10	Мислення	2	
11	Уява	2	
12	Емоції і почуття	2	
13	Воля	2	2
14	Характер	4	
15	Темперамент	4	2
16	Здібності	4	
17	Предмет, завдання та методи вікової психології та історія розвитку	2	
18	Початок людського життя. Новонародженість. Немовлячий вік	2	
19	Особливості психічного розвитку в період раннього дитинства	2	
20	Психічний та особистісний розвиток дитини в дошкільному віці	4	
21	Психологія молодшого школяра (зрілого дитинства)	4	2

22	Психічний та особистісний розвиток підлітків	2	
23	Психологія юнацького віку	2	
	Разом	56	10

7. Самостійна робота

Теми, що виносяться на самостійне опрацювання, здобувачі освіти презентують у вигляді усної доповіді (коротке повідомлення упродовж 5 -7 хвилин) під час практичного заняття (індивідуальної консультації з викладачем). В умовах дистанційного навчання завдання для самостійної роботи прикріплюються одним документом у інформаційно-освітньому середовищі Moodle.

№ заняття	Зміст навчального матеріалу	Вид діяльності	Кількість	
			Годин	
			Очна (денна/вечірня) форма	Заочна
1	Аналіз напрямків зарубіжної психології. Історія розвитку психологічної науки в Україні. Основні психологічні ідеї українських психологів. Місце сучасної психології в системі наук.	презентація	2	6
2	Основні блоки мозку. Структура свідомості. Несвідомі психічні явища. Механізми психологічного захисту.	Презентація, усне повідомлення	2	6
3	Поняття про установку. Цілі особистості та рівні її домагань. Самооцінка та Я-концепція особистості	Презентація, дискусія	4	8

4	Міжособистісні стосунки в групах, їх якісна відмінність. Колективістичне самовизначення, ідентифікація, згуртованість та референтність групи	Дискусія, презентація	4	8
5	Комунікативна, інтерактивна та перцептивна функції спілкування. Рефлексія, ідентифікація, стереотипізація. Сміслові бар'єри спілкування. Педагогічне спілкування, умови його ефективності.	Презентація	4	6
6	Потреба як джерело активності. Відмінності діяльності людини від активності тварин. Загальні властивості діяльності. Структурв діяльності. Поняття про вміння, навички, звички. Характеристика видів діяльності людини.	Презентація Ессе	4	6
7	Вчення І.М.Сеченова, І.П.Павлова, О.О.Ухтомського, Д.Є.Хомської про природу уваги. Розвиток і виховання уваги в учнів. Уважність як властивість особистості. Неуважність та її причини.	Презентація Реферат	4	6
8	Загальні властивості відчуттів. Закономірності відчуттів. Спрямованість особистості і сприймання. Аперцепція. Об'єктивні умови сприймання.	Презентація	2	6
9	Теорії пам'яті. Індивідуальні відмінності в процесах пам'яті.	Презентація	4	6
10	Фізіологічні основи мислення. Форми мислення. Формування понять у процесі навчання. Мисленнєві операції та їх характеристика. Види мислення і його індивідуальні особливості.	Презентація Реферат	4	8
11	Фізіологічне підґрунтя уяви. Уява і органічні процеси. Процес створення образів уяви. Різновиди уяви. Уява і особистість.	Презентація	2	6
12	Фізіологічні основи емоцій. Роль емоцій в житті людини. Характеристика різних емоцій. Емоційні властивості людини. Загальне уявлення про почуття. Характеристика різних почуттів.	Презентація Реферат	4	8
13	Класифікації вольових якостей. Загальна характеристика основних вольових якостей особистості.	Презентація Дискусія	4	8
14	Поняття про характер. Вияв характеру. Структура і риси характеру, його цілісність. Характер і спрямованість особистості. Спадковість і характер. Зв'язок характеру і темпераменту. Формування характеру. Урахування особливостей характеру у індивідуальній та навчально-виховній роботі.	Презентація Реферат Дискусія	4	8

15	Роль темпераменту в трудовій і навчальній діяльності. Темперамент і індивідуальний стиль діяльності. Індивідуальний підхід до учнів з різними типами темпераменту.	Презентація Реферат	4	8
16	Якісна і кількісна характеристика здібностей. Аналіз тестової методики. Визначення коефіцієнта розумової обдарованості. Умови розвитку здібностей в учнів.	Презентація	4	8
17	Зв'язок сучасної вікової психології з іншими науками. Методи психології. Виникнення і розвиток вікової психології.	Презентація	4	8
18	Характеристика фізичного розвитку дитини немовлячого віку. Соціальна ситуація розвитку немовляти та провідний вид діяльності.	Презентація	4	8
19	Пізнавальні процеси дитини раннього віку. Характеристика кризи трьох років.	Презентація	4	8
20	Розумовий розвиток дошкільника. Розвиток особистості дошкільника. Криза семи років. Психологічна характеристика готовності дошкільника до навчання в школі	Презентація	4	8
21	Розвиток особистості молодшого школяра. Розвиток спонукальної сфери молодшого школяра. Особливості пізнавальної сфери дітей молодшого шкільного віку.	Презентація Реферат Дискусія	4	8
22	Психологічні особливості розвитку особистості у підлітковому віці. Педагогічно занедбані підлітки. Психологія важкої дитини, причини появи важких підлітків.	Презентація Дискусія	4	8
23	Показники соціально-психологічної готовності випускника школи до самостійного життя. Загальні особливості зрілої юності.	Презентація	4	8
	Разом		84	168

8. Індивідуальні завдання

Індивідуальна навчально-дослідна робота є видом позааудиторної індивідуальної діяльності, результати якої використовуються у процесі вивчення програмного матеріалу навчальної дисципліни.

Індивідуальне навчально-дослідне завдання (ІНДЗ) з курсу «Психологія» – це вид науково-дослідної роботи, яка містить результати дослідницького пошуку, відображає певний рівень його навчальної компетентності.

Мета ІНДЗ: самостійне вивчення частини програмного матеріалу, систематизація, узагальнення, закріплення та практичне застосування знань із навчального курсу, удосконалення навичок самостійної навчально-пізнавальної діяльності.

Зміст ІНДЗ: завершена теоретична або практична робота у межах навчальної програми курсу, яка виконується на основі знань, умінь та навичок, отриманих під час лекційних і семінарських занять.

Орієнтовна структура ІНДЗ – науково-психологічного дослідження у вигляді реферату: вступ, основна частина, висновки, додатки (якщо вони є), список використаних джерел, або у вигляді презентації PowerPoint, або у вигляді участі у наукових, науково-

практичних конференціях, семінарах, конкурсах наукових робіт; підготовка проєкту.

Неформальна освіта: участь в різного роду програмах, що не передбачені освітньою програмою та навчальним планом (професійні курси, тренінги, онлайн курс, професійні стажування).

Рекомендована тематика ІНДЗ

1. Мотиви успіху.
2. Потреби за К. Горні.
3. Характеристика авторитарної особистості.
4. Розвиток мисленнєвих операцій учнів.
5. Умови ефективного спілкування вчителів і учнів.
6. Як знаходити друзів і здійснювати вплив на них.
7. Причини неухважності учнів.
8. Основні прийоми активізації уваги учнів на уроках.
9. Психологічний портрет А. Ейнштейна (або іншого вченого).
10. Причини забування та шляхи їх подолання.
11. Психологічні проблеми комп'ютеризації навчання.
12. Штучний інтелект.
13. Поняття про евристику.
14. Розвиток творчого мислення учнів.
15. Особливості формування творчої уяви.
16. Уява і здібності. Уява і інтуїція.
17. Вплив фантазії на навчальну діяльність учнів.
18. Методики виявлення та діагностики творчої уяви.
19. Емоції і почуття в роботі вчителя.
20. Психологічна характеристика українців.
21. Вплив кохання на формування особистості.
22. Врахування темпераменту вчителів у навчально-виховній роботі.
23. Відмінності між темпераментом і характером.
24. Як враховувати темперамент учнів у навчально-виховній роботі?
25. Характер і почерк.
26. Що таке фізіогноміка?
27. Ваш улюблений колір і Ваш характер.
28. Психічні властивості українців.
29. Як удосконалювати самого себе?
30. Що таке геніальність?
31. Психологія математичних, фізичних, літературних і інших здібностей учнів (з урахуванням спеціальності).
32. Психологічний аналіз педагогічних здібностей.
33. Загадки обдарованості.
34. Загадкові явища людської психіки.
35. Фізичні фактори інтелекту.
36. Гендерні відмінності в пізнавальних процесах учнів.
37. Рушійні сили розвитку психіки.
38. Теорія психосексуального розвитку людини за З. Фрейдом.

39. Основні особливості німецької психологічної школи.
40. Проблема волі та роль афектів і розуму у розвитку вольової поведінки в працях Декарта та Спінози.
41. Розвиток української психології.
42. Особливості сенсорної організації людини.
43. Проблема душі та її конфліктів в теорії Платона.
44. Можливості та межі керування поведінкою в біхевіоризмі.
45. Порівняльний аналіз підходу до проблеми психічного захисту в глибинної та гуманістичної психології.
46. Значення теорії Вундта у розвитку асоціативної психології.
47. Самоактуалізація та її значення в концепціях Маслоу і Франкла.
48. Роль еволюційної теорії Дарвіна у розвитку психології.
49. Характеристика двох видів пізнання у роботах Локка.
50. Вплив позитивізму на розвиток психології.
51. Відмінності у психічному розвитку дітей різних вікових груп.
52. Розробити психодіагностичні методики для дослідження розвитку психічних процесів дітей різновікових груп.
53. Особливості учбової діяльності молодшого школяра.
54. Шляхи формування працелюбності та самостійності молодшого школяра.
55. Формування професійних інтересів старшокласників.

9. Методи навчання

Лекційні курси поєднуються із семінарськими та практичними заняттями з використанням інтерактивних технологій навчання. Переважно навчання відбувається в групах, з дискусіями та підготовкою презентацій самостійно та в малих групах. Використання здобувачами вищої освіти інтерактивного комплексу дисципліни за допомогою системи дистанційного навчання інформаційно-освітнього середовища (Moodle).

Методи навчання (МН):

- МН 1. – лекція візуалізація;
- МН 2. – проблемна лекція;
- МН 3. – частково-пошуковий метод;
- МН 4. – дослідницький метод;
- МН 5. – метод дискусії;
- МН 6. – метод ситуаційно-рольових ігор;
- МН 7. – метод ситуаційного аналізу;
- МН 8. – проблемне навчання;
- МН 9. – відпрацювання навичок;
- МН 10. – інтерактивне навчання;
- МН 11. – створення ситуацій зацікавленості (метод цікавих аналогій тощо).
- МН 12. – аналіз історій і ситуацій.

10. Методи контролю

Формами контролю знань здобувачів є поточний, модульний і підсумковий контроль.

Поточний контроль здійснюється під час проведення семінарських занять, він має на меті перевірку рівня підготовленості здобувача вищої освіти до виконання конкретної роботи.

Модульний контроль проходить після вивчення програмного матеріалу кожного змістового модуля. Форму модульного контролю (у вигляді тестів, письмової контрольної роботи, колоквиуму) обирає лектор дисципліни. Після проведення модульного контролю з усіх змістових модулів і визначення їх рейтингових оцінок лектор дисципліни визначає загальний рейтинг здобувача з навчальної роботи.

Методи оцінювання (МО):

МО 1. – усне опитування;

МО 2. – письмове опитування;

МО 3. – тестування;

МО 4. – модульний контроль;

МО 5. – захист ІНДЗ;

МО 6. – підсумковий контроль;

МО 7. – екзамен.

11. Критерії оцінювання результатів навчання

Загальні критерії оцінювання результатів навчання

Навчальні досягнення здобувачів із дисципліни «Психологія» оцінюються за модульно-рейтинговою системою, в основу якої покладено принцип поопераційної звітності, накопичувальної системи оцінювання рівня знань, умінь та навичок.

Високий рівень – «відмінно» (А) – заслуговує здобувач вищої освіти, який виявив всебічні, системні й глибокі знання та розуміння навчального матеріалу і вміння вільно виконувати передбачені програмою завдання, ознайомлений з основною і додатковою психологічною літературою; має знання основних положень матеріалу, історії проблеми, термінології; уміння встановлювати міжпредметні зв'язки, самостійно наводити приклади, продукувати ідеї, визначати прикладні напрями використання теоретичного матеріалу.

Достатній рівень – «добре» (В-С) – заслуговує здобувач, який виявив повне знання та розуміння навчального матеріалу, успішно виконав передбачені програмою завдання, засвоїв рекомендовану основну психологічну літературу; має уміння встановлювати міжпредметні зв'язки за допомогою викладача; переважає репродуктивний виклад інформації.

Середній рівень – «задовільно» (D-E) – заслуговує здобувач, який виявив знання та розуміння основного навчального матеріалу в обсязі, потрібному для подальшого навчання і майбутньої роботи за професією, частково справився з виконанням передбачених програмою завдань, ознайомлений із частиною рекомендованої основної психологічної літератури; домінує репродуктивний виклад інформації; труднощі у встановленні міжпредметних зв'язків навіть за допомогою викладача; знання основної термінології.

Низький рівень – «незадовільно» (Fх-F) – фрагментарне засвоєння матеріалу; його повторне відтворення відбувається з аналогічними помилками, здобувач освіти виявив значні прогалини в знаннях основного навчального матеріалу, допустив принципові помилки у виконанні передбачених програмою завдань, не знайомий з основною психологічною літературою; відсутні елементарні уявлення щодо програмного матеріалу.

Критерії оцінювання відповіді на семінарських/практичних заняттях

Очна (денна/вечірня) форма /заочна форма

Кількість балів	Характеристика відповіді
4/15	Здобувач засвоїв теоретичний матеріал, демонструє глибокі і всебічні знання відповідної теми, основні положення наукових першоджерел та рекомендованої літератури, логічно мислить і будує відповідь, вільно використовує набуті теоретичні знання при аналізі практичного матеріалу, висловлює своє ставлення до тих чи інших проблем, вміє встановлювати причинно-наслідкові зв'язки, логічно та обґрунтовано будувати висновки; безпомилково відповідає на питання, використовуючи матеріали, що виносяться на самостійне опрацювання.
3/9-14	Здобувач добре засвоїв теоретичний матеріал, володіє основними аспектами з першоджерел та рекомендованої літератури, аргументовано викладає його; має практичні навички, висловлює свої міркування з приводу тих чи інших проблем, але припускається певних неточностей і похибок у логіці викладу теоретичного змісту або при аналізі практичного завдання; неповно відтворює основний зміст матеріалів, які виносяться на самоопрацювання.
2/3-8	Здобувач в основному засвоїв теоретичний матеріал теми заняття, фрагментарно розкриває зміст навчального матеріалу, показує початкову уяву про предмет вивчення, при відтворенні основного навчального матеріалу допускає суттєві помилки, наводить прості приклади, непереконливо відповідає, плутає поняття, фрагментарно відтворює матеріал, що виносився на самостійне опрацювання.
0-1/0-2	Здобувач не опанував навчальний матеріал з теми, не знає наукових фактів, визначень, майже не орієнтується в першоджерелах та рекомендованій літературі, відсутнє наукове мислення, практичні навички не сформовані.

**Критерії оцінювання самостійної роботи
Очна (денна/вечірня) форма /заочна форма
(I семестр)**

№ п/п	Критерії оцінювання	Кількість балів	Разом
1.	Повнота розкриття питання	2/3; 2(ЗМЗ)	6/10; 5(ЗМЗ)
2.	Логіка викладення, культура мовлення, впевненість, емоційність та аргументованість.	1/2; 1(ЗМЗ)	
3.	Використання основної та додаткової літератури (підручників, навчальних посібників, журналів, інших періодичних видань, інтернет ресурсів тощо).	1/2; 1(ЗМЗ)	
4.	Аналітичні міркування, уміння робити порівняння, висновки.	2/3; 1(ЗМЗ)	

Пояснення щодо нарахування балів за самостійну роботу: 2/3;2(ЗМЗ) :

Кількість балів Денна форма: 2 бали/заочна форма 2 бали (третій змістовний модуль за заочною формою – 3 бали).

**Критерії оцінювання самостійної роботи
Очна (денна/вечірня) форма /заочна форма
(II семестр)**

№ п/п	Критерії оцінювання	Кількість балів	Разом
1.	Повнота розкриття питання	2/3	5/10
2.	Логіка викладення, культура мовлення, впевненість, емоційність та аргументованість.	1/2	
3.	Використання основної та додаткової літератури (підручників, навчальних посібників, журналів, інших періодичних видань, інтернет ресурсів тощо).	1/2	
4.	Аналітичні міркування, вміння робити порівняння, висновки.	1/3	

Критерії оцінювання ІНДЗ
(науково-психологічного дослідження у вигляді реферату)

№ п/п	Критерії оцінювання	Максимальна кількість балів за кожним критерієм
1.	Обґрунтування актуальності, формулювання мети, завдань та визначення методів дослідження.	4
2.	Складання плану реферату.	2
3.	Критичний аналіз суті та змісту першоджерел. Виклад фактів, ідей, результатів досліджень в логічній послідовності. Аналіз сучасного стану дослідження проблеми, розгляд тенденцій подальшого розвитку даного питання.	4
4.	Дотримання правил реферування наукових публікацій.	4
5.	Доказовість висновків, обґрунтованість власної позиції, пропозицій щодо розв'язання проблеми, визначення перспектив дослідження.	4
6.	Дотримання вимог щодо технічного оформлення структурних елементів роботи (титольний аркуш, план, вступ, основна частина, висновки, додатки (якщо вони є), список використаних джерел).	2
Разом		20

Критерії оцінювання ІНДЗ
(науково-психологічного дослідження у вигляді презентації PowerPoint)

№ п/п	Критерії оцінювання	Максимальна кількість балів за кожним критерієм
1.	Формулювання мети, завдань та визначення методів дослідження.	3
2.	Наявність плану викладення матеріалу.	2
3.	Виклад фактів, ідей, результатів досліджень в логічній послідовності. Аналіз сучасного стану дослідження проблеми, розгляд тенденцій подальшого розвитку даного питання.	4

4.	Охайність, продуманість, логічність і послідовність побудови презентацій, наявність ілюстративного матеріалу.	4
5.	Доказовість висновків, обґрунтованість власної позиції, пропозиції щодо розв'язання проблеми, визначення перспектив дослідження.	4
6.	Дотримання вимог щодо технічного оформлення структурних елементів роботи (титольний слайд, план, вступ, основна частина, висновки, список використаних джерел).	3
Разом		20

Критерії оцінювання ІНДЗ

(участь у наукових, науково-практичних конференціях, семінарах, конкурсах наукових робіт, олімпіадах з дисципліни тощо)

№ п/п	Критерії оцінювання	Максимальна кількість балів
1.	Публікація тез, статті у наукових виданнях (без виступу).	18
2.	Публікація тез, статті у наукових виданнях з виступом на пленарному або секційному засіданні.	20
3.	Виступ на пленарному або секційному засіданні (без публікації).	17
4.	Участь у студентському конкурсі наукових робіт (І етап/ІІ етап)	20
5.	Участь у студентських олімпіадах з дисципліни, спеціальності.	20

Критерії оцінювання модульного контролю Очна (денна/вечірня) форма /Заочна форма

Кількість балів		Характеристика відповіді
Очна (денна/вечірня) форма	Заочна форма	
10	10	Здобувач засвоїв теоретичний матеріал, демонструє глибокі і всебічні знання відповідної теми, основні положення наукових першоджерел та рекомендованої літератури, логічно мислить і будує відповідь, вільно використовує набуті теоретичні знання при аналізі практичного матеріалу, висловлює своє ставлення до тих чи інших проблем, вміє встановлювати причинно-наслідкові зв'язки, логічно та обґрунтовано будувати висновки; безпомилково відповідає на питання, використовуючи матеріали, що виносяться на самостійне опрацювання.
6-9	6-9	Здобувач добре засвоїв теоретичний матеріал, володіє основними аспектами з першоджерел та рекомендованої літератури, аргументовано викладає його; має практичні навички, висловлює свої міркування з приводу тих чи інших проблем, але припускається певних неточностей і похибок у логіці викладу теоретичного змісту або при аналізі практичного завдання; неповно відтворює

		основний зміст матеріалів, які виносяться на самоопрацювання.
2-5	2-5	Здобувач в основному засвоїв теоретичний матеріал теми заняття, фрагментарно розкриває зміст навчального матеріалу, показує початкову уяву про предмет вивчення, при відтворенні основного навчального матеріалу допускає суттєві помилки, наводить прості приклади, непереконливо відповідає, плутає поняття, фрагментарно відтворює матеріал, що виносився на самостійне опрацювання.
0-1	0-1	Здобувач не опанував навчальний матеріал з теми, не знає наукових фактів, визначень, майже не орієнтується в першоджерелах та рекомендованій літературі, відсутнє наукове мислення, практичні навички не сформовані.

12. Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти

Очна (денна/вечірня) форма Залік (I семестр)

Поточне оцінювання та самостійна робота																			Сума
ЗМ1						ЗМ2						ЗМ3							
T1	T2	T3	T4	T5	T6	MK1	Ср	T7	T8	T9	T10	T11	MK2	Ср	T12	T13	MK3	Ср	
4	4	4	4	4	4	10	6	4	4	4	4	4	10	6	4	4	10	6	100

Екзамен (II семестр)

Поточне оцінювання та самостійна робота														ІНДЗ	ПК	Сума
ЗМ4					ЗМ5											
T14	T15	T16	MK4	Ср	T17	T18	T19	T20	T21	T22	T23	MK5	Ср			
4	4	4	10	5	4	4	4	4	4	4	4	10	5	20	10	100

Заочна форма Залік (I семестр)

Поточне оцінювання та самостійна робота									Сума
ЗМ1			ЗМ2			ЗМ3			
T4	MK1	Ср	T9	MK2	Ср	T13	MK3	Ср	
15	10	10	15	10	10	15	10	5	100

Заочна форма Екзамен (II семестр)

Поточне оцінювання та самостійна робота						ІНДЗ	ПК	Сума
ЗМ4			ЗМ5					
T15	MK4	Ср	T21	MK5	Ср			
15	10	10	15	10	10	20	10	100

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навч. діяльності	Оцінка ЄКТС	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90–100	A	відмінно	зараховано
82–89	B	добре	
75–81	C		
69–74	D	задовільно	
60–68	E		
35–59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
1-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

13. Рекомендована література

Основна

1. Діхтяренко С. Ю., Шулдик А. В., Шулдик Г. О., Данилевич Л. А., Поліщук О. Р. Загальна психологія. Практичні заняття: навч. посіб. Умань: ВПЦ «Візаві», 2022. 244 с.
2. Скрипченко О. В., Долинська Л. В., Огороднійчук З. В. Загальна психологія: хрестоматія: навчальний посібник для студ. вищ. навч. закл. Київ: Каравела, 2022. 640 с.
3. Кутішенко В. П. Вікова і педагогічна психологія: навч. посіб. Київ: Центр навчальної літератури, 2020. 128 с.
4. Максименко С. Д. Загальна психологія. Київ: Центр учб. літератури, 2021. 271 с.
5. Москалець В. П. Загальна психологія. Київ : Ліра-К, 2022. 562 с.
6. Савчин М. В., Василенко Л. П. Вікова психологія: навч. посіб. 5-те видання, перероблене, доповнене. Київ: Академія, 2021. 376 с.
7. Скрипченко О. В., Долинська Л. В., Огороднійчук З. В. Загальна психологія. Київ: Каравела, 2020. 463 с.

Допоміжна

1. Бригадир М.Б., Бугерко Я.М., Ревасевич І.С. Загальна психологія. Збірник кейсів: навч.-метод. посіб. Тернопіль : Економічна думка ТНЕУ, 2017. 35 с.
2. Дуткевич Т. В. Загальна психологія. Київ : Центр навчальної літератури, 2019. 388 с.
3. Ільїна Н. М. Загальна психологія в екзаменаційних питаннях і відповідях. Навч. посіб. Київ : «Університетська книга», 2018. 239 с.
4. Кацавець Р. С. Вікова психологія: навч. посіб. Київ: Алерта, 2019. 112 с.
5. Корчакова Н. В. Психологічні основи дитячої самопрезентації: монографія. Київ: Уентр учбової літератури, 2021. 288 с.
6. Максименко С. Д. Психологічні особливості криз підлітка. Практична психологія. Київ: Центр учбової літератури, 2020. 200с.
7. Токарева Н. М. Лабіринти дорослішання: психічний розвиток особистості підлітково-юнацького віку. Кривий Ріг: ТОВ «НВП «Інтерсервіс»», 2021. 216 с.
8. Bakhmat N., Dzhuhun L., Mishchenko M., Polishchuk O., Savytska O., & Dorofey S. The Neuropedagogical Aspects of Mental and Cognitive Activity in Younger School-Age Children. *BRAIN. Broad Research in Artificial Intelligence and Neuroscience*. 2023. 14(3). Pp.182-193. <https://doi.org/10.18662/brain/14.3/469> URL: <https://lumenpublishing.com/journals/index.php/brain/article/view/6462>
9. Поліщук О. Р. Методичні рекомендації для практичної роботи здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти з дисципліни «Загальна психологія». Умань : Візаві, 2024. 71 с.
10. Поліщук О. Р. Методичні рекомендації для самостійної роботи здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти з дисципліни «Загальна психологія». Умань : Візаві, 2024. 12 с.
11. Якимчук Б.А., Карпук Т.А. Розвиток креативності у школярів//*Перспективи та інновації науки. Серія «Психологія»*. №2(36), 2024. С. 873-883.

14. Інформаційні ресурси

1. <http://www.nbuv.gov.ua/> – Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського
2. <https://library.gov.ua/> – Національна науково-медична бібліотека України
3. <https://www.facebook.com/TechnicalLibrary/> – Державна науково-технічна бібліотека України
4. <https://lukl.kyiv.ua/> – Публічна бібліотека імені Лесі Українки (Київ)
5. <http://www.ukrbook.net/> – Книжкова палата України
6. <https://libruk.com.ua/> – Українська електронна бібліотека
7. <http://psyj.udpu.edu.ua/> – Психологічний журнал
8. <https://library.udpu.edu.ua/> – Бібліотека Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини
9. <https://dspace.udpu.edu.ua/> – Електронний інституційний репозитарій Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини